

Briselē, 6.12.2017.
COM(2017) 821 final

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, EIROPADOMEI,
PADOMEI UN
EIROPAS CENTRĀLAJAI BANKAI**

**TURPMĀKI PASĀKUMI EKONOMISKĀS UN MONETĀRĀS SAVIENĪBAS
IZVEIDES PABEIGŠANAI: CEĻVEDIS**

1. IEVADS

Ir pagājuši gandrīz sešpadsmit gadi, kopš pirmās euro monētas un banknotes ienāca mūsu ikdienā. Tagad šo valūtu ik dienu izmanto 340 miljoni eiropiešu 19 eurozonas dalībvalstīs. Tā ir otrā visvairāk izmantotā valūta pasaulē. Vēl sešdesmit valstis un teritorijas visā pasaulē, kurās dzīvo 175 miljoni iedzīvotāju, ir izvēlējušās izmantot euro par savu valūtu vai piesaistīt savu valūtu euro.

Finanšu un ekonomikas krīze, kas 2008. gadā skāra Eiropu un kuras sekas ir jūtamas joprojām līdz pat šai dienai, nesākās eurozonā, taču atklāja dažus trūkumus tās iestāžu darbībā. Ārkārtas situācijā reaģējot uz tūlītējām problēmām, tika pieņemti vairāki instrumenti. Tie nodrošināja jaunus finanšu sistēmas “ugunsgrāvus”, palīdzēja valstīm, kuras krīze bija skārusi vissmagāk, un pastiprināja politikas koordināciju ES līmenī. Tie nostiprināja fiskālos un finanšu noteikumus, lai nepieļautu krīzes turpmāku eskalāciju. Arī Eiropas Centrālās bankas veiktie monetārās politikas pasākumi ir izrādījušies izšķiroši svarīgi.

Pēc tam, kad vairākus gadus izaugsme ir bijusi lēna vai tās nebija vispār, **izlēmīga rīcība visos līmeņos ir sākusi atmaksāties**. Eiropa pašlaik piedzīvo stabilu atveseļošanos. Visas dalībvalstis piedzīvo izaugsmi, un ES kopējā izaugsme vairākus gadus pēc kārtas vidēji ir bijusi aptuveni 2 %¹. ES un eurozonā ir visaugstākie ekonomikas sentimenta rādītāji kopš 2000. gada. Bezdarba rādītāji ir viszemākie kopš 2008. gada. Sabiedrības atbalsts euro ir visaugstākais eurozonā kopš euro banknošu un monētu ieviešanas 2002. gadā². Tomēr, kā, sākot darbu, uzsvēra pašreizējā Komisija, krīze nebūs beigusies, kamēr saglabāsies tik augsts bezdarba līmenis, kad 2017. gada oktobrī eurozonā 14,3 miljoni cilvēku joprojām ir bez darba.

Krīzes gados tika gūtas svarīgas atziņas, un tās bija jāņem vērā. Attiecīgie jautājumi jau tika skaidri noteikti **2015. gada jūnija piecu priekšsēdētāju ziņojumā**³. Kopš tā laika ir daudz paveikts, lai “darbībā” “padziļinātu” ekonomisko un monetāro savienību. Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgads ir pastiprināts ar skaidrākiem norādījumiem eurozonai kopumā un lielāku koncentrēšanos uz sociālajiem aspektiem. Ir uzlabota ekonomiskā pārvaldība, izveidojot Eiropas Fiskālo padomi un valstu produktivitātes padomes. Tehniskā palīdzība dalībvalstīm tika palielināta, izveidojot Strukturālo reformu atbalsta dienestu. Ir veikti svarīgi pasākumi virzībā uz banku savienības⁴ un kapitāla tirgu savienības⁵ izveides pabeigšanu, jo īpaši paralēli strādājot pie riska mazināšanas un riska dalīšanas pasākumiem banku sektorā. Lai palielinātu līdzatbildību visos līmeņos, ir pastiprināts arī dialogs ar valstu un Eiropas līmeņa politikas dalībniekiem un sociālajiem partneriem.

Tādējādi eurozonas struktūra ir stabilāka nekā jebkad agrāk, taču tas nenozīmē, ka tās izveide ir pabeigta. **Pārdomu dokumentā par ekonomiskās un monetārās savienības padziļināšanu**⁶ un Pārdomu dokumentā par ES finanšu nākotni⁷, kurus Komisija iesniedza kā daļu no turpmākiem

¹ Eiropas ekonomikas prognoze, 2017. gada rudens, Iestāžu dokuments Nr. 63.

² Eurobarometra zibensaptauja 458, 2017. gada 4. decembris.

³ “Eiropas ekonomiskās un monetārās savienības izveides pabeigšana”, Žana Kloda Junkera ciešā sadarbībā ar Donaldu Tusku, Jerūnu Deiselblūmu, Mario Dragi un Martinu Šulcu sagatavotais ziņojums, 2015. gada 22. jūnijs.

⁴ Skatīt jo īpaši COM(2017) 592 *final*, 2017. gada 11. oktobris.

⁵ COM(2017) 292 *final*, 2017. gada 8. jūnijs.

⁶ COM(2017) 291, 2017. gada 31. maijs.

⁷ COM(2017) 358, 2017. gada 28. jūnijs.

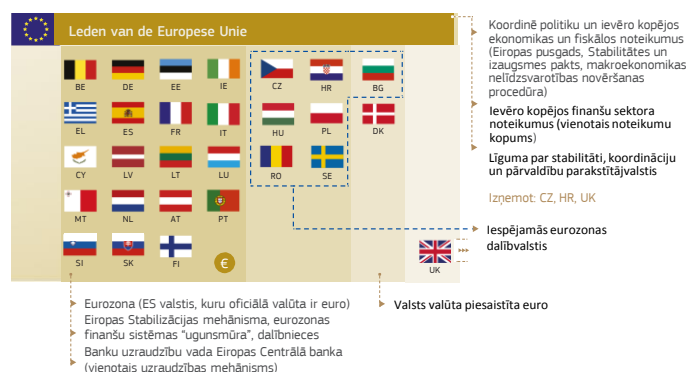
pasākumiem pēc **Baltās grāmatas par Eiropas nākotni**⁸, tiek atgādināts, kāds ir pašreizējais stāvoklis, un ieskicēta iespējamā virzība līdz 2025. gadam.

Eiropa pašlaik acīmredzami atgūst spēku. Gan ekonomiskā, gan politiskā ziņā mums ir **iespēja rīkoties**, un pozitīvā notikumu attīstība to vēl vairāk veicina. Taču nevajadzētu slēgt pašapmierinātībā. Jumts vienmēr būtu jālabo, kamēr saule vēl spīd.

Priekšsēdētājs Ž. K. Junkers 2017. gada 13. septembra runā par stāvokli Savienībā⁹ pauda savu redzējumu par **vienotāku, stiprāku un demokrātiskāku Savienību** un skaidri paziņoja, ka Eiropas ekonomiskās un monetārās savienības izveides pabeigšana ir būtisks elements ceļvedī vadītāju sanāksmei Sibiu, kuru 2019. gada 9. maijā aicinājis rīkot priekšsēdētājs Donalds Tusks un kurā vajadzētu tikt pieņemtiem svarīgiem lēmumiem par Eiropas nākotni.

Tas ir atspoguļots arī **Vadītāju programmā**¹⁰, ES valstu līderiem plānojot Eurosamitu 2017. gada 15. decembrī, lai apspriestu ar ekonomisko un monetāro savienību un banku savienību saistīto lēmumu pieņemšanas grafiku un šim jautājumam veltīto sanāksmi, ko plānots rīkot 2018. gada 28. un 29. jūnijā ar mērķi pieņemt konkrētus lēmumus.

Eiropas ekonomiskā un monetārā savienība šodien

Avots: Eiropas Komisija

Runā par stāvokli Savienībā paustais aicinājums uz vienotību, efektivitāti un demokrātisko pārskatatbildību ir īpaši būtisks ekonomiskās un monetārās savienības izveides pabeigšanai.

- **Vienotība:** euro ir Eiropas Savienības vienotā valūta, un tam, kas ir paredzēts eurozonai, vajadzētu būt paredzētam un aptvert arī dalībvalstis, kuras plāno pievienoties eurozonai nākotnē. Izņemot Apvienoto Karalisti un Dāniju, **visas dalībvalstis, kas nav eurozonas dalībnieces, ir juridiski**

⁸ COM(2017) 2025, 2017. gada 1. marts.

⁹ Priekšsēdētāja Žana Kloda Junkera runa par stāvokli Savienībā 2017. gadā, 2017. gada 13. septembris.

¹⁰ Vadītāju programma "Kopīgi veidot mūsu nākotni", ko Eiropadome apstiprināja 2017. gada 20. oktobrī.

apņēmušās agrāk vai vēlāk pievienoties eurozonai¹¹. Turklāt, Apvienotajai Karalistei izstājoties no ES, eurozonas valstu ekonomika veidos aptuveni 85 % no ES kopējā iekšzemes kopprodukta. ES politiskā un ekonomiskā integrācija, kuras centrā ir vienotais tirgus, nozīmē to, ka gan eurozonas dalībvalstu, gan dalībvalstu, kas nav eurozonas dalībnieces, nākotne jau tagad ir savstarpēji saistīta, un gan eurozonas dalībvalstīm, gan ES kopumā ir svarīgi, lai eurozona būtu spēcīga un stabila. Tāpēc šajā pasākumu kopumā ietvertajos priekšlikumos kā ekonomiskās un monetārās savienības savstarpēji saistītas daļas ir risināti jautājumi, kuri skar gan eurozonas dalībvalstu, gan dalībvalstu, kas nav eurozonas dalībnieces, vajadzības un intereses.

- **Efektivitāte:** stiprākai ekonomiskajai un monetārajai savienībai ir vajadzīga **stingrāka pārvaldība** un pieejamo resursu **efektīvāka izmantošana**. Pašreizējā sistēma joprojām atspoguļo visdažādākos lēmumus, kuri pieņemti, lai risinātu vēl nepieredzētas krīzes radītās problēmas. Tādējādi dažkārt ir notikusi instrumentu daudzķāršošana un noteikumi kļūvuši specifiskāki, kas rada sarežģījumus un dublēšanās risku. Starpvaldību nolīgumu lielāka sinerģija, vienkāršotas procedūras un iekļaušana **ES tiesiskajā regulējumā** stiprinātu pārvaldību un lēmumu pieņemšanu. Arī tas, ka visas izmaiņas, ko Komisija ierosinājusi šodien iesniegtā pasākumu kopuma ietvaros, var īstenot saskaņā ar spēkā esošajiem ES Līgumiem, ir efektivitātes apsvērumu dēļ.
- **Demokrātiskā pārskatatbildība:** Ekonomiskās un monetārās savienības izveides pabeigšana nozīmē arī lielāku **politisko atbildību** un **pārredzamību** par to, kādus lēmumus kurš pieņem dažādos līmeņos. Tāpēc lēmumu pieņemšanas Eiropas dimensija ir jātuvina iedzīvotājiem un vairāk jāizvirza valstīs notiekošo diskusiju priekšplānā, kā arī jānodrošina, ka gan valstu parlamentiem, gan Eiropas Parlamentam ir pietiekamas pilnvaras pārraudzīt ES ekonomikas pārvaldības vadību. Tādējādi būtu jāpalielinās līdzatbildībai un atklātībai saistībā ar to, kā tiek pieņemti kolektīvie lēmumi un kā par to tiek informēta sabiedrība.

Pēdējos gados daudzi ir pauduši viedokli par ekonomiskās un monetārās savienības izveides pabeigšanu. Domas var atšķirties, taču **vairums ir vienprātis**, ka jāturpina iesāktais darbs. Ārkārtīgi būtisku ieguldījumu ir devis arī Eiropas Parlaments¹² un svarīgās diskusijas Eurogrupā¹³.

Šajā paziņojumā ir sniegts kopsavilkums par Komisija šodien iesniegtās iniciatīvas pamatojumu un saturu. Tajā ir arī atgādināts, ka šis pasākumu kopums ir iekļauts plašākā **ceļvedī virzībai uz Eiropas ekonomiskās un monetārās savienības padziļināšanu līdz 2025. gadam** un paredz rīcības plāna grafiku nākamajos 18 mēnešos.

¹¹ No dalībvalstīm, kas nav eurozonas dalībnieces, Dānija un Bulgārija ir piesaistījušas savu valūtu euro kopš tā ieviešanas 1999. gadā. Atšķirībā no Dānijas Bulgārija nav pievienojusies valūtas kursa mehānismam II, taču leva ir piesaistīta euro ar valūtas padomes mehānisma starpniecību.

¹² Skatīt jo īpaši Eiropas Parlamenta 2017. gada 16. februāra rezolūcijas par i) eurozonas budžeta kapacitāti (2015/2344(INI)), ii) Eiropas Savienības pašreizējās institucionālās struktūras iespējamo attīstību un korekcijām (2014/2248(INI)) un iii) Eiropas Savienības darbības uzlabošanu, izmantojot Lisabonas līguma piedāvāto potenciālu (2014/2249(INI)).

¹³ Skatīt jo īpaši 2017. gada 6. novembra Eurogrupas sanāksmes sadaļu "Ekonomiskās un monetārās savienības fiskālās spējas un fiskālie noteikumi", Eurogrupas 2017. gada 9. oktobra sanāksmes sadaļu "Ekonomiskās un monetārās savienības padziļināšana — Eiropas Stabilizācijas mehānisma nozīme" un Eurogrupas 2017. gada 10. jūlija sanāksmes sadaļu "Turpmākie pasākumi saistībā ar Ekonomikas un monetārās savienības padziļināšanu."

2. ŠODIEN IESNIEGTĀS INICIATĪVAS

Kā norādīts 2017. gada runā par stāvokli Savienībā un to pavadošajā nodomu vēstulē, šodien iesniegtajās iniciatīvās ir paredzēti turpmāki pasākumi ekonomiskās un monetārās savienības izveides pabeigšanai.

Pārskats par šodien iesniegto pasākumu kopumu

Šodien Komisija nāk klajā ar šādiem priekšlikumiem un iniciatīvām:

- *priekšlikums izveidot Eiropas Monetāro fondu, kas nostiprināts Savienības tiesiskajā regulējumā;*
- *priekšlikums par Līguma par stabilitāti, koordināciju un pārvaldību ekonomiskajā un monetārajā savienībā būtības integrēšanu ES tiesību aktos, ņemot vērā atbilstošo elastīgumu, kas iestrādāts Stabilitātes un izaugsmes paktā un ko Komisija noteikusi kopš 2015. gada janvāra;*
- *paziņojums par jauniem budžeta instrumentiem stabilai eurozonai Savienības satvarā;*
- *laikposmā no 2018. gada līdz 2020. gadam: 1) mērķtiecīgas izmaiņas Kopīgo noteikumu regulā, lai mobilizētu ES līdzekļus valstu reformu atbalstam, un 2) priekšlikums stiprināt Strukturālo reformu atbalsta programmu;*
- *paziņojums par Eiropas ekonomikas un finanšu ministru.*

Priekšlikums izveidot Eiropas Monetāro fondu

Šis priekšlikums balstās uz Eiropas Stabilizācijas mehānisma iedibināto struktūru, izveidojot **Eiropas Monetāro fondu**, kas nostiprināts ES tiesiskajā regulējumā. Par to jau tika paziņots piecu priekšsēdētāju ziņojumā un uz to aicināja arī Eiropas Parlaments, kurš uzsvēra nepieciešamību izveidot Eiropas Monetāro fondu, kuram būtu pietiekama aizdošanas un aizņemšanās kapacitāte un skaidri noteiktas pilnvaras¹⁴.

Eiropas Stabilizācijas mehānisms tika izveidots 2012. gada oktobrī krīzes kulminācijas laikā. Toreizējo notikumu radītā spiediena apstākļos tika rasts starpvaldību risinājums. Tomēr jau toreiz bija skaidrs, ka to varētu sasniegt arī ES Līgumu ietvaros, kā norādīts, piemēram, Komisijas Plānā padziļinātas un patiesas ekonomiskās un monetārās savienības izveidei¹⁵.

Ar gadiem ir pierādījies, ka Eiropas Stabilizācijas mehānismam ir izšķiroša nozīme eurozonas finanšu stabilitātes saglabāšanā. Tas tiek panākts, nodrošinot papildu finansiālo atbalstu grūtībās nonākušām eurozonas dalībvalstīm. Tā pārveidošana par Eiropas Monetāro fondu vēl vairāk nostiprinās tā **institucionālo piesaisti**. Tas palīdzēs radīt jaunu sinerģiju ES regulējumā, jo īpaši attiecībā uz ES finanšu resursu pārredzamību, juridisko pārskatītāšanu un efektivitāti, un tādējādi sniegt labāku atbalstu dalībvalstīm. Tas arī palīdzēs vēl vairāk uzlabot sadarbību ar Komisiju un pārskatatbildību attiecībā pret Eiropas Parlamentu. Tas notiks, neskarot to, kā valstu valdības atbild savu parlamentu priekšā, un saglabājot pašreizējā Eiropas Stabilizācijas mehānisma saistības.

¹⁴ Eiropas Parlamenta 2017. gada 16. februāra rezolūcija par eurozonas budžeta kapacitāti (2015/2344(INI)).

¹⁵ COM(2012)777 "Plāns padziļinātas un patiesas ekonomiskās un monetārās savienības izveidei", 2012. gada 28. novembris.

Iniciatīva ir izstrādāta kā priekšlikums Padomes regulai, par kuru ir jāsaņem Eiropas Parlamenta piekrišana saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 352. pantu. Atbilstoši 352. pantam Eiropas Stabilizācijas mehānismu var iekļaut Savienības regulējumā, jo šī rīcība ir nepieciešama **eurozonas finanšu stabilitātei**¹⁶, un Līgumos nav paredzēts cits juridiskais pamats, lai ES varētu sasniegt šo precīzo mērķi¹⁷. Minētā panta 2. punktā ir skaidri paredzēta valstu parlamentu iesaistīšana. Arī agrāk vairāki nozīmīgi lēmumi, ar kuriem tika sagatavota ekonomiskās un monetārās savienības izveide, tika balstīti uz 352. panta ekvivalentu. Piemēram, lēmumi par Eiropas Monetārās sadarbības fondu, Eiropas valūtas vienību vai pirmajiem maksājumu bilances mehānismiem tika pieņemti saskaņā ar Līguma par Eiropas Ekonomikas kopienas 235. pantu, kas būtībā ir 352. panta priekštecis.

Priekšlikumu papildina iespējama **starpvaldību nolīguma** projekts, ar kuru eurozonas dalībvalstis savstarpēji vienotos par līdzekļu pārvedumu no Eiropas Stabilizācijas mehānisma uz Eiropas Monetāro fondu. Tas paredz arī to, ka fonds pārņems ESM funkcijas un aizstās to, t. sk. pārmantos tā juridisko statusu ar visām tā tiesībām un pienākumiem.

Saskaņā ar šodien iesniegto priekšlikumu Eiropas Monetārais fonds tiks izveidots kā **unikāls tiesību subjekts saskaņā ar Savienības tiesību aktiem**. Tas nomainīs Eiropas Stabilizācijas mehānismu, būtībā saglabājot tā pašreizējo finansiālo un institucionālo struktūru. Tas nozīmē, ka Eiropas Monetārais fonds turpinās sniegt finanšu stabilitātes atbalstu grūtībās nonākušām dalībvalstīm, piesaistīt līdzekļus, emitējot kapitāla tirgus instrumentus, un iesaistīties naudas tirgus darījumos. Dalībvalstu sastāvs nemainīsies, un joprojām būs iespējama arī jaunu dalībvalstu līdzdalība, kad tās pievienosies eurozonai.

Nemot vērā to, ka Eiropas Monetārais fonds kļūs par Savienības struktūru, Eiropas Stabilizācijas mehānisma pašreizējā struktūrā ir vajadzīgi daži mērķtiecīgi pielāgojumi. Par tiem ir sniegts skaidrojums regulas paskaidrojuma rakstā. Tie ietver **Padomes apstiprinājumu** diskrecionāriem lēmumiem, ko pieņēmis Eiropas Monetārais fonds¹⁸.

Turklāt ar šodien iesniegto priekšlikumu tiek pievienoti daži jauni elementi.

Pirmkārt, Eiropas Monetārais fonds varēs nodrošināt **kopīgo atbalsta mehānismu vienotajam noregulējuma fondam**. Tas ir banku savienības otrā pīlāra — vienotā noregulējuma mehānisma — būtisks elements¹⁹.

¹⁶ Nepieciešamība pēc tādas eurozonas stabilitātes aizsardzības struktūras kā Eiropas Stabilizācijas mehānisms ir balstīta uz faktiskiem elementiem un ir apstiprināta Līguma par ES darbību 136. panta 3. punktā, kā arī Eiropas Stabilizācijas mehānisma līguma otrajā apsvērumā, kas attiecas uz pašreizējo ESM kā “stabilizācijas mehānismu, ko izmantos, ja obligāti vajadzīgs, lai nodrošinātu visas eurozonas stabilitāti”.

¹⁷ Eiropas Savienības Tiesa jau ir apsvērusi iespēju, ka 352. pantu varētu izmantot, lai noteiktu Savienības struktūru, kas atbild par finansiālā atbalsta sniegšanu nolūkā nodrošināt eurozonas stabilitāti. Skatīt Tiesas 2012. gada 27. novembra spriedumu *Pringle* lietā C-370/12, EU:C:2012:756, 67. punkts. Kā norādīts 15. zemesvītras piezīmē, arī Komisijas 2012. gada plānā bija minēta 352. panta iespējamā izmantošana.

¹⁸ Tādējādi tiks nodrošināta atbilstība “Meroni doktrīnai”. Meroni doktrīna, kas izrietēja no lietas H-9/56 un H-10/56 (Meroni/Augstā iestāde *Recueil* 1957/1958, 133. lpp.), attiecas uz to, cik lielā mērā ES iestādes var deleģēt savus uzdevumus regulatīvajām aģentūrām. Saistībā ar šodien pieņemto priekšlikumu ir jāņem vērā, ka Padomes apstiprinājums diskrecionāriem lēmumiem, ko pieņēmušas Eiropas Monetārā fonda valdes, būs vienkāršots, jo tā Valdes sastāvs ir tāds pats kā Eurogrupai.

¹⁹ Regula (ES) Nr. 806/2014. Vienotā noregulējuma valde (VNV) ir noregulējuma iestāde lielām un sistēmiski nozīmīgām bankām eurozonā, kas darbojas kopš 2016. gada janvāra. Vienoto noregulējuma fondu (VNF)

Kad 2013. gadā tika pieņemts vienotais noregulējuma mehānisms, dalībvalstis arī vienojās izveidot **atbalsta mehānismu vienotajam noregulējuma fondam**. Tas bija paredzēts kā galējs līdzeklis, kuru izmantotu tad, ja vienotā noregulējuma fonda tūlītēji pieejamie resursi izrādītos nepietiekami kapitāla vai likviditātes vajadzībām. Dalībvalstis arī vienojās, ka tam vidējā termiņā vajadzētu būt fiskāli neitrālam, lai atbalsta mehānisma iespējamās izmantošanas izmaksas tiktu atgūtas no banku sektora eurozonā.

Jauni ES noteikumi par banku uzraudzību un noregulējumu, kas izstrādāti pēc krīzes, ir ievērojami samazinājuši banku bankrota iespējamību un potenciālo ietekmi. Tomēr joprojām ir vajadzīgs kopīgs atbalsta mehānisms, lai palielinātu vienotā noregulējuma fonda finansiālās spējas. Šāds atbalsta mehānisms iedvestu uzticību banku sistēmai, nostiprinot Vienotās noregulējuma valdes veikto pasākumu ticamību. Tas savukārt faktiski samazinātu tādas situācijas iespējamību, kurā vajadzētu izmantot atbalsta mehānismu.

Pašlaik valda plaša vienprātība par to, ka Eiropas Stabilizācijas mehānismam — nākotnē Eiropas Monetārajam fondam — ir vislabākās iespējas nodrošināt šādu atbalsta mehānismu kredītlīnijas vai garantiju veidā vienotajam noregulējuma fondam. Tas ir atspoguļots šodien pieņemtajā priekšlikumā, kurā ir paredzēti arī attiecīgi lēmumu pieņemšanas procesi, lai vajadzības gadījumā nodrošinātu atbalsta mehānisma ātru izmantošanu. Ir ierosināta arī īpaša kārtība, lai ņemtu vērā to dalībvalstu leģitīmās intereses, kuras nav eurozonas dalībnieces, bet ir pievienojušās banku savienībai.

Otrkārt, attiecībā uz **pārvaldību** priekšlikumā ir paredzēta iespēja paātrināt lēmumu pieņemšanu īpašās ārkārtas situācijās. Tiek ierosināts saglabāt vienprātības balsošanu par visiem būtiskajiem lēmumiem, kuriem ir finansiāla ietekme (piemēram, kapitāla pieprasījumi). Tomēr ir ierosināts paplašināts kvalificēts vairākums, kuram vajadzīgi 85 % balsu, īpašiem lēmumiem par stabilitātes atbalstu, izmaksām un atbalsta mehānisma izmantošanu.

Treškārt, attiecībā uz **finansiālās palīdzības programmu pārvaldību** priekšlikumā ir paredzēta EMF tiešāka iesaistīšanās kopā ar Eiropas Komisiju.

Ceturtkārt, priekšlikumā ir minēta iespēja, ka Eiropas Monetārais fonds izstrādā **jaunus finanšu instrumentus**. Ar laiku šādi instrumenti varētu papildināt vai atbalstīt citus ES finanšu instrumentus un programmas. Šāda sinerģija varētu izrādīties īpaši noderīga, ja Eiropas Monetārajam fondam nākotnē būtu jāiesaistās atbalsta nodrošināšanā iespējamajai stabilizācijas funkcijai.

Ar šīm izmaiņām Eiropas Monetārais fonds kļūs par stabilu krīzes pārvarēšanas struktūru Savienības satvarā un darbosies **pilnīgā sinerģijā ar citām ES iestādēm**. Padome un Komisija saglabās savas pilnvaras un pienākumus ekonomikas un fiskālās uzraudzības un politikas koordinācijas jomā, kā noteikts ES līgumos.

Var pastiprināt arī **praktisko sadarbību**, lai labāk nodrošinātu to, kas vajadzīgs dalībvalstīm, sadarbotos ar tirgus dalībniekiem un izvairītos no darbību dublēšanās. Varētu tiekties pēc tālākas sadarbības, ņemot vērā turpmāko progresu ekonomiskās un monetārās savienības stiprināšanā.

finansē no eurozonas banku sektora iemaksām. To var izmantot, lai finansētu noregulējuma izmaksas, ja ir izpildīti visi tiesiskā regulējuma nosacījumi, t. sk. iekšējā rekapitalizācija 8 % apmērā no attiecīgās bankas kopējām saistībām.

Priekšlikums par Līguma par stabilitāti, koordināciju un pārvaldību ekonomiskajā un monetārajā savienībā būtības integrēšanu ES tiesību aktos, ņemot vērā atbilstošo elastīgumu, kas iestrādāts Stabilitātes un izaugsmes paktā un ko Komisija noteikusi kopš 2015. gada janvāra

Līgums par stabilitāti, koordināciju un pārvaldību ekonomiskajā un monetārajā savienībā ir starpvaldību līgums, ko parakstījušas 25 ES dalībvalstis²⁰. Tas papildina ES fiskālo sistēmu, t. sk. Stabilitātes un izaugsmes paktu.

Ar šodien iesniegto priekšlikumu īsteno tā 16. pantu, kurā visas līgumslēdzējas puses uzņēmās juridiskas saistības iestrādāt minētā līguma būtību Savienības tiesību aktos piecus gadus pēc tā stāšanās spēkā, proti, 2018. gada 1. janvārī²¹. Jāatceras, ka laikā, kad notika sarunas par minēto līgumu, jo īpaši Eiropas Parlaments un Komisija uzstāja uz tā iekļaušanu ES tiesību aktos noteiktajā termiņā, ko dalībvalstis pieņēma 16. pantā.

Tāpat kā attiecībā uz Eiropas Stabilizācijas mehānismu 2012. gada lēmums izveidot Līgumu par stabilitāti, koordināciju un pārvaldību ekonomiskajā un monetārajā savienībā kā starpvaldību līgumu ir jāaplūko tā laika apstākļu kontekstā. Tomēr gan saistības, kas pieņemtas saskaņā ar 16. pantu, gan tas, ka vēlākos tiesību aktos (pazīstami kā “divu tiesību aktu kopums”) daudzi tā elementi jau ir iekļauti ES tiesību aktos, liecina par to, ka jau no paša sākuma ir bijis nolūks rast Savienības risinājumus. Integrēt Līguma par stabilitāti, koordināciju un pārvaldību būtību ES tiesību aktos vairākkārt ir aicinājis arī Eiropas Parlaments²², minot argumentu, ka patiesas ekonomiskās un monetārās savienības pārvaldība, lai tā būtu patiešām likumīga un demokrātiska, ir jāiekļauj Savienības institucionālajā sistēmā.

Šodien pieņemtā iniciatīva ir izstrādāta kā priekšlikums Padomes direktīvai, par kuru ir jāapspriežas ar Eiropas Parlamentu saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 126. panta 14. punkta 2. apakšpunktu. Tas ir vienīgais Līgumā pieejamais juridiskais pamats. Komisija šajā procesā pienācīgi ņems vērā Eiropas Parlamenta viedokli. Priekšlikums attiecas uz visām eurozonas dalībvalstīm un ietver piedalīšanās klauzulu dalībvalstīm, kas nav eurozonas dalībnieces.

Ierosinātā direktīva ietver Līguma par stabilitāti, koordināciju un pārvaldību 3. panta būtību, kas ietilpst tā dēvētajā **Fiskālajā paktā**. Minētajā pantā ir paredzēts, ka būtu jāpiemēro strukturālā izteiksmē līdzsvarota budžeta norma, kā arī korekcijas mehānisms gadījumā, ja rodas būtiska novirze. Komisija jau agrāk šogad ziņoja²³, ka šā panta noteikumi jau ir ieviesti valstu tiesību aktos.

²⁰ Austrija, Beļģija, Bulgārija, Dānija, Francija, Grieķija, Igaunija, Itālija, Īrija, Kipra, Latvija, Lietuva, Luksemburga, Malta, Nīderlande, Polija, Portugāle, Rumānija, Slovākija, Slovēnija, Somija, Spānija, Ungārija, Vācija un Zviedrija.

²¹ Līguma par stabilitāti, koordināciju un pārvaldību ekonomiskajā un monetārajā savienībā 16. pantā ir noteikts, ka “vēlākais piecos gados no šā līguma spēkā stāšanās dienas, pamatojoties uz tā īstenošanā gūtās pieredzes izvērtējumu, saskaņā ar Līgumu par Eiropas Savienību un Līgumu par Eiropas Savienības darbību veic nepieciešamos pasākumus, lai šā līguma saturu iekļautu Eiropas Savienības tiesiskajā regulējumā.”

²² Eiropas Parlamenta 2013. gada 12. decembra rezolūcija par konstitucionālajām problēmām, kas saistītas ar vairāku līmeņu pārvaldību Eiropas Savienībā (P7_TA(2013)0598), un 2015. gada 24. jūnija rezolūcija par ekonomikas pārvaldības sistēmas pārskatīšanu — padarītā darba izvērtējums un jauni uzdevumi (P8_TA(2015)0238).

²³ COM(2017) 1201 final, 2017. gada 22. februāris.

Fiskālā pakta iekļaušana Eiropas Savienības tiesību aktos **vienkāršos tiesisko regulējumu** un ļaus nodrošināt **nepārtrauktu un uzlabotu uzraudzību**, kas būs daļa no ES kopējās ekonomikas pārvaldības sistēmas.

Tādējādi tiks papildinātas un stiprinātas arī pašreizējās fiskālās sistēmas, kuru mērķis ir panākt konverģenci un nodrošināt valsts parāda stabilu līmeni. Vienlaikus priekšlikumā ir ņemts vērā atbilstošais elastīgums, kas iestrādāts Stabilitātes un izaugsmes paktā un ko Komisija identificējusi kopš 2015. gada janvāra²⁴. Tāpēc šie noteikumi pilnībā atbilst spēkā esošajiem noteikumiem, kas definēti primārajos un sekundārajos tiesību aktos.

Priekšlikumā ir arī uzsvērts tas, cik vērtīgas ir Eiropas Parlamenta ik gadu rīkotās parlamentu sanāksmes, kā arī balsošanas kārtība Līgumā par stabilitāti, koordināciju un pārvaldību minēto līgumslēdzēju pušu starpā, un tiek saglabāta šī prakse.

Paziņojums par jauniem budžeta instrumentiem stabilai eurozonai Savienības ietvaros

Komisijas priekšsēdētājs Ž. K. Junkers runā par stāvokli Savienībā uzsvēra, ka nav vajadzīgas paralēlas struktūras: “*Mums nav nepieciešams budžets eurozonai, bet gan spēcīga eurozonas budžeta pozīcija saskaņā ar ES budžetu*”. **Pārdomu dokumentā par ekonomiskās un monetārās savienības padziļināšanu** un **Pārdomu dokumentā par ES finanšu nākotni** ir aprakstīti kopīgie uzdevumi saistībā ar vispārēju ES publisko finanšu modernizēšanu un īpašām vajadzībām eurozonā. Šodien iesniegtajā paziņojumā ir aprakstīts redzējums par to, kā šodienas un nākotnes ES publisko finanšu ietvaros var izstrādāt konkrētas budžeta funkcijas, kas ir būtiskas eurozonai un ES kopumā.

Paziņojumā ir atgādināts, cik daudz var panākt pašreizējās ES finanšu shēmas ietvaros, un piedāvātas vairākas idejas un risinājumi, kas sagatavo pamatu **turpmākajiem priekšlikumiem par daudzgadu finanšu shēmu laikposmam pēc 2020. gada**.

Paziņojumā ir apspriestas četras īpašas funkcijas, kuras ir būtiskas ekonomiskās un monetārās savienības padziļināšanai. Tajā ir ierosināti konkrēti turpmākie pasākumi attiecībā uz katru no tām:

- **atbalsts strukturālajām reformām**, izmantojot: 1) reformu īstenošanas instrumentu, ar ko atbalsta reformu saistību paketes, par kurām panākta vienošanās ar dalībvalstīm, un 2) tehnisko atbalstu pēc dalībvalstu pieprasījuma;
- **īpašs konverģences mehānisms dalībvalstīm, kuras gatavojas pievienoties eurozonai**;
- **banku savienības atbalsta mehānisms**, izmantojot Eiropas Stabilizācijas mehānismu / Eiropas Monetāro fondu, kā paskaidrots iepriekš;
- **Stabilizācijas funkcija**, kurā apvienoti dažādi ES un eurozonas līmeņa fondi un finanšu instrumenti, ko var izmantot ieguldījumu apjomu saglabāšanai lielu asimetrisku satricinājumu gadījumā.

Laikposmā no 2018. līdz 2020. gadam Komisija plāno attīstīt dažas no šīm idejām un tās pārbaudīt praksē, lai atbalstītu strukturālās reformas un spēju veidošanu. Tāpēc reizē ar šo pasākumu kopumu tiek iesniegtas šādas iniciatīvas:

- **Priekšlikums grozīt Kopīgo noteikumu regulu**, kā paskaidrots turpmāk, lai paplašinātu iespējas izmantot Eiropas strukturālajos un investīciju fondos iestrādāto izpildes rezervi;

²⁴ COM(2015) 12, 2015. gada 13. janvāris.

- **Priekšlikums stiprināt Strukturālo reformu atbalsta programmu**, kā paskaidrots turpmāk, lai palielinātu tehnisko atbalstu, kas pieejams visām dalībvalstīm, un izveidot darba virzienu, kas īpaši paredzēts, lai atbalstītu dalībvalstu, kas nav eurozonas dalībnieces, konverģences procesu.

Vēlāk tiks iesniegti vēl citi priekšlikumi saistībā ar daudzgadu finanšu shēmu laikposmam pēc 2020. gada, kuras sīki izstrādāti priekšlikumi tiks iesniegti **2018. gada maijā**. Komisija pilnībā ņems vērā līdz tam laikam saņemtās atsauksmes.

Mērķtiecīgas izmaiņas Kopīgo noteikumu regulā

Lai sagatavotos jaunajam reformu īstenošanas instrumentam, kas minēts iepriekš, Komisija ierosina izmēģinājuma posmā no 2018. līdz 2020. gadam pārbaudīt jaunu budžeta atbalsta instrumentu. Šis priekšlikums ir izstrādāts kā mērķtiecīgi grozījumi Kopīgo noteikumu regulā²⁵. Tā mērķis ir nodrošināt papildu elastīgumu dalībvalstīm, kad tās izmanto **Eiropas strukturālo un investīciju fondu izpildes rezervi**. Katra dalībvalsts varēs pati izlemt, vai tā vēlas šai jaunajai shēmai piešķirt daļu no savas izpildes rezerves.

Šā instrumenta mērķis būs atbalstīt valstu reformu īstenošanu, kuras noteiks Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgadā un iestrādās valstu reformu programmās, ko iesniedz dalībvalstis. Pēc tam, kad panākta vienošanās par dalībvalsts reformu saistībām ar skaidri definētiem mērķiem un starposma mērķiem, Komisija pirms atbalsta izmaksas uzraudzīs un novērtēs to īstenošanu.

Priekšlikums nemaina Eiropas strukturālo un investīciju fondu izdevumu vispārējo līmeni pašreizējā daudzgadu finanšu shēmā. Pieredzi, kas tiks gūta no šīs iniciatīvas, ņems vērā priekšlikumos laikposmam pēc 2020. gada.

Priekšlikums stiprināt Strukturālo reformu atbalsta programmu

Pēc piecu priekšsēdētāju ziņojuma Komisija 2015. gada beigās izveidoja **Strukturālo reformu atbalsta dienestu**. Dienesta mērķis ir sniegt tehnisku atbalstu dalībvalstīm, lai tām palīdzētu izstrādāt un īstenot konkrētas reformas vai palielinātu to vispārējās reformu spējas. Programma ir īpaši veiksmīgi darbojusies, palīdzot dalībvalstīm izstrādāt reformas valsts pārvaldes un uzņēmējdarbības vides modernizēšanai. Tagad ir noskaidrojies, ka pieprasījums pēc šāda veida tehniskās palīdzības krietni pārsniedz finansējuma apjomu, kas sākotnēji darīts pieejams no **Strukturālo reformu atbalsta programmas**²⁶.

Tajā pašā laikā, kā norādījis priekšsēdētājs Junkers runā par stāvokli Savienībā, ir skaidrs, ka ir jādome uz priekšu un jāpalīdz dalībvalstīm, kas nav eurozonas dalībnieces, sagatavoties, ja tās vēlas pievienoties eurozonai. Viena no atziņām, kas gūta pēc krīzes, ir, ka Savienības labklājībai un jo īpaši

²⁵ Regula (ES) Nr. 1303/2013, ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1083/2006 (OV L 347, 20.12.2013., 320.–469. lpp.).

²⁶ Strukturālo reformu atbalsta programma tika izveidota 2017. gada maijā, lai finansiāli atbalstītu Strukturālo reformu atbalsta dienesta darbību.

vienotās valūtas vienmērīgai darbībai ir izšķiroši svarīgi panākt konvergenci un izveidot stabilas ekonomiskās struktūras.

Īpaši paredzēts tehniskais atbalsts dalībvalstīm, kas nav eurozonas dalībnieces, varētu izrādīties noderīgs reālas konverģences procesa veicināšanai. Tas jo īpaši attiecas uz tādām jomām kā publisko finanšu pārvaldība, valsts pārvalde, finanšu sektors un darba un preču tirgi.

Abu šo iemeslu dēļ Komisija šodien iesniedz **grozījumus Strukturālo reformu atbalsta programmas regulā**²⁷. To mērķis ir divkāršot finansējumu tehniskās palīdzības darbībām līdz 2020. gadam, tādējādi laikposmā no 2017. līdz 2020. gadam to palielinot līdz EUR 300 miljoniem. Gūto pieredzi ņems vērā priekšlikumos laikposmam pēc 2020. gada.

Paziņojums par Eiropas ekonomikas un finanšu ministru.

Komisijas priekšsēdētājs Ž. K. Junkers runā par stāvokli Savienībā atbalstīja ideju par **Eiropas ekonomikas un finanšu ministru**. Saskaņā ar loģiku, ka forma seko funkcijai, ministram būs liela nozīme saskaņotas, efektīvas, pārredzamas un demokrātiski pārskatatbildīgas ES ekonomikas pārvaldības stiprināšanā. Ir svarīgi arī atzīmēt, ka jau tagad saskaņā ar spēkā esošajiem ES Līgumiem ir iespējams apvienot atbildīgā komisāra, iespējams — Komisijas priekšsēdētāja vietnieka, un Eurogrupas priekšsēdētāja funkcijas²⁸.

Pašreizējā ekonomiskās un monetārās savienības struktūra ir sarežģīta. Kompetenci, funkcijas un instrumentus īsteno dažādas struktūras dažādu tiesisko regulējumu ietvaros, kas dažkārt pārklājas. Šāda situācija nav optimāla ne ES pilsoņiem, ne lēmumu pieņēmējiem, jo tā bremzē spēju skaidri formulēt un aizstāvēt ES un jo īpaši eurozonas kopējās intereses. Nepieciešamība pēc šādas funkcijas ir bijusi jūtama jau gadiem ilgi, kopš euro ir kļuvusi par vadošo starptautisko valūtu un tiek nostiprinātas vairākas ekonomiskās un monetārās savienības dimensijas. Tas arī ir viens no iemesliem, kādēļ Komisija ir pastiprinājusi iekšējās koordinācijas spējas, piešķirot jaunu horizontālu funkciju priekšsēdētāja vietniekiem koordinēt vairākus ekonomikas, finanšu un sociālās politikas portfeļus.

Šodien iesniegtais paziņojums ir vērsts uz nākotni un paredz to, kā noteiktas pašreizējās funkcijas varētu apvienot Eiropas ministra amatā, lai īstenotu ES un eurozonas ekonomikas vispārējās intereses, stiprinātu politikas koordināciju un nodrošinātu uzlabotu politisko risinājumu kopumu visos līmeņos. Eiropas līmeņa ministrs arī pārraudzītu ES un eurozonas budžeta instrumentu izmantošanu un censtos maksimāli palielināt to ietekmi kopīgo prioritāšu atbalstam.

Paziņojumā ir arī ieskicēts iespējamais institucionālais satvars, kādā ministrs darbotos. Ministrs stiprinātu Eiropas ekonomikas politikas veidošanas dimensiju un nodrošinātu stingru parlamentāro uzraudzību ES līmenī, neapšaubot dalībvalstu kompetenci. ES līmenī apvienojot pašreizējās funkcijas un pieejamās speciālās zināšanas, ministrs veicinātu efektīvāku pārvaldības sistēmu, kas papildinātu un veicinātu valstu kompetences īstenošanu, arī to sadarbībā ES līmenī.

²⁷ Regula (ES) Nr. 2017/825, ar ko laikposmam no 2017. gada līdz 2020. gadam izveido Strukturālo reformu atbalsta programmu un groza Regulas (ES) Nr. 1303/2013 un (ES) Nr. 1305/2013 (OV L, 19.5.2017., 129. lpp.).

²⁸ 2. pants Protokolā Nr. 14 par Eurogrupu, kas pievienots Līgumam par Eiropas Savienību un Līgumam par Eiropas Savienības darbību, paredz noteikumus Eurogrupas priekšsēdētāja ievēlēšanai. Nav nesaderības starp šo funkciju un Komisijas locekļa uzdevumiem.

Šāda amata izveidošana varētu notikt secīgi. Ministra funkcijas apvienošana ar Komisijas priekšsēdētāja vietnieka funkciju varētu notikt **nākamās Komisijas iecelšanas laikā, sākot no 2019. gada novembra**. Lai ministra amata kandidātu ieceltu par Eurogrupas priekšsēdētāju, Eurogrupa varētu neoficiāli vienoties ievēlēt ministru par priekšsēdētāju uz **diviem pilnvaru termiņiem pēc kārtas**, tādējādi vienojoties par viņa pilnvaru saskaņošanu ar Komisijas pilnvarojumu.

3. CEĻVEDIS EKONOMISKĀS UN MONETĀRĀS SAVIENĪBAS PADZILINĀŠANAI

Lai pārietu no vispārīgiem principiem uz praktisku īstenošanu, ir jānosaka virziens un pareizā secība. Pēc piecu priekšsēdētāju ziņojuma Pārdomu dokumentā par ekonomiskās un monetārās savienības padziļināšanu tika ierosināts ceļvedis ekonomiskās un monetārās savienības izveides pabeigšanai līdz 2025. gadam, kas joprojām ir spēkā.

Šodien iesniegtais pasākumu kopums ir šīs plašākās programmas daļa. Tas papildina jau veiktos pasākumus un tos, kuri vēl tiks veikti. Kopumā ir jāpanāk progress četrās papildu jomās: **1) finanšu savienība; 2) fiskālā savienība; 3) ekonomiskā savienība un 4) demokrātiskā pārskatatbildība un nostiprināta pārvaldība.**

Lai spertu pirmos soļus, ir svarīgi zināt virzienu un redzēt ceļu sev priekšā. Lai strukturētu turpmāko darbu, šajā paziņojumā ir noteiktas iniciatīvas, kas ES likumdevējiem jāapspiež un par kurām jāvienojas nākamajos astoņpadsmit mēnešos. Šis ceļvedis ir arī aprakstīts papildinājumā, un tā galvenie elementi ir norādīti turpmāk. Tajā ir arī ieskicēta iespējamā virzība līdz 2025. gadam.

Finanšu savienība

Līdz ar banku savienības un kapitāla tirgu savienības izveidošanu ir būtiski samazinājušies atlikušie riski ES finanšu sektorā, ir mainīti tā pamatprincipi un sekmēta tā stabilitāte un noturība. Tomēr atlikusī darba daļa ir jāpabeidz ātri.

Komisijas paziņojumā par banku savienības izveides pabeigšanu, kas publicēts 2017. gada oktobrī²⁹, ir norādīts pragmatisks veids, kā ātri vienoties par vēl neatrisinātajiem jautājumiem. Arī šis īpašais ceļvedis ir pievienots papildinājumā. Pirmkārt un galvenokārt, tas ietver **riska mazināšanas** programmas izpildes pabeigšanu, lai vēl vairāk stiprinātu ES banku noturību. Par vairākām iniciatīvām, kuras tiek apspriestas Eiropas Parlamentā un Padomē, jo īpaši Komisijas 2016. gada novembrī ierosināto banku sektora tiesību aktu kopumu³⁰, kā arī priekšlikumu par uzņēmumu maksātspēju un pārstrukturēšanu, ir jāpanāk **vienošanas 2018. gadā**. Izlēmīgs progress ir nepieciešams arī saistībā ar dalībvalstu un Eiropas līmenī notiekošo darbu **ienākumus nenesošu aizdevumu** sakarā, kas joprojām sagādā grūtības atsevišķām banku sektora daļām³¹. Paralēli abiem likumdevējiem līdz **2018. gada beigām** būtu jāvienojas par priekšlikumu par **Eiropas noguldījumu**

²⁹ COM(2017) 592 *final*, 2017. gada 11. oktobris.

³⁰ Komisijas 2016. gada 23. novembra priekšlikumi, ar kuriem groza šādus tiesību aktus: Regulu Nr. 575/2013, Direktīvu 2013/36/ES, Direktīvu 2014/59/ES un Padomes 2014. gada 19. decembra Īstenošanas regulu 2015/81.

³¹ Skatīt, piemēram, ECOFIN padomes secinājumus par ienākumus nenesošiem aizdevumiem banku nozarē (dok. 9854/17).

apdrošināšanas sistēmu³². Līdz **2018. gada vidum** būtu jāpanāk politiska vienošanās par priekšlikumu par kopīgu **atbalsta mehānismu vienotajam neregulējuma fondam** ar mērķi panākt tā drīzu darbības sākšanu līdz **2019. gadam**.

Tajā pašā laikā visām iesaistītajām pusēm — ES iestādēm, dalībvalstīm, uzraudzības iestādēm un tirgus dalībniekiem visā Eiropā — būtu jāpastiprina darbs, lai **kapitāla tirgu savienība** kļūtu par realitāti, lai padziļināti un labi integrēti kapitāla tirgi varētu darboties kā satricinājumu amortizatori un efektīvi privātā riska dalīšanas kanāli, vienlaikus uzlabojot piekļuvi finansējumam, jo īpaši jaunuzņēmumiem un uzņēmumiem.

Komisija atbalsta darbu, ko Eiropas Sistēmisko risku kolēģija pašlaik veic **ar valsts obligācijām nodrošināto vērtspapīru jomā**, un **2018. gada pavasarī** iesniegs veicinošu sistēmu šādiem vērtspapīriem.

Fiskālā savienība

Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgada ietvaros Komisija turpinās strādāt, lai panāktu **atbildīgu fiskālo politiku** valstu līmenī, atbalstot stabilu fiskālo sistēmu izveidošanu un pievēršot pienācīgu uzmanību parāda līmenim.

Politikas norādēs arī turpmāk tiks ņemts vērā tas, kas ekonomikas un budžeta ziņā ir svarīgs gan attiecīgajām valstīm, gan eurozonai kopumā ekonomikas cikla konkrētajos apstākļos. Komisija turpinās piemērot Stabilitātes un izaugsmes pakta noteikumus, izmantojot tajā iestrādāto elastīgumu, lai atbalstītu reformas un investīcijas. Komisija arī turpinās pievērst uzmanību **eurozonas prioritātēm** kopumā, jo īpaši attiecībā uz kopējo fiskālo nostāju saskaņā ar ikgadējo ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku³³.

Papildus šiem aspektiem, kā paskaidrots iepriekš, **daudzgadu finanšu shēma laikposmam pēc 2020. gada** būs laba iespēja modernizēt Savienības publiskās finanses un izveidot jaunu sinerģiju, lai atbalstītu valstu reformas un ieguldījumus, kā arī lai mazinātu lielus asimetriskus satricinājumus. Komisija plāno **2018. gada maijā** nākt klajā ar priekšlikumu izveidot **stabilizācijas funkciju**, kas ar laiku būtu pilnībā jāizstrādā kā daļa no priekšlikumiem par daudzgadu finanšu shēmu laikposmam pēc 2020. gada.

Visbeidzot, pateicoties krīzes gados īpaši izteiktajai nepieciešamībai aptvert dažādos ekonomiskos apstākļus, ar laiku ir iegūti specifiskāki, taču arī sarežģītāki noteikumi ES līmenī. Dažkārt tas var būt pretrunā valstu līdzatbildībai par reformām un efektīvu īstenošanu. Spēcīgāka ekonomikas, fiskālā un finanšu integrācija kopā ar tirgus disciplīnu ilgākā termiņā sagatavotu nosacījumus **ES fiskālo noteikumu pārskatīšanai** ar mērķi tos būtiski vienkāršot līdz 2025. gadam.

Ekonomiskā savienība

³² COM(2015) 586 *final*, 2015. gada 24. novembris.

³³ Skatīt, piemēram, COM(2016) 726 *final*, 2016. gada 16. novembris, un COM(2017) 770 *final*, 2017. gada 22. novembris.

Konverģences un integrācijas jēdziens ir mūsu ekonomiskās savienības pamatā. Lai panāktu ilgtspējīgu labklājību, dalībvalstīm jāturpina koncentrēties uz reformām, kas nepieciešamas to ekonomikas modernizēšanai, padara tās noturīgākas pret iespējamām satricinājumiem un uzlabo to izaugsmes perspektīvas. Reformu prioritātes ir jāapspriež un jāuzrauga katru gadu saistībā ar **Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgadu**.

Nākotnē būtu jāturpina Savienības satvarā **atbalstīt reformu procesu reālai konverģencei** visā ES, gan eurozonā, gan valstīs, kuras gatavojas pievienoties eurozonai. Kā paskaidrots iepriekš, Komisija laikposmā no 2018. līdz 2020. gadam sāks izmēģinājuma pasākumus un **2018. gada maijā** iesniegs priekšlikumus, kas īpaši paredzēti, lai atbalstītu reformas, par kurām panākta vienošanās, **ņemot vērā daudzgadu finanšu shēmu laikposmam pēc 2020. gada**. Par to būtu jāvienojas pirms nākamajām Eiropas Parlamenta vēlēšanām.

Turklāt Eiropas Parlamentam un Padomei 2018. gadā būs jāpieņem priekšlikums par **Strukturālo reformu atbalsta programmas budžeta stiprināšanu nākamajiem diviem gadiem**. Cita starpā tiks izveidots darba virziens, kas būs īpaši paredzēts, lai sniegtu individuāli pielāgotu palīdzību valstīm, kuras noteiktā laika periodā plāno ieviest euro. Laikposmā pēc 2020. gada Komisija plāno ierosināt **Strukturālo reformu atbalsta programmas turpināšanu**. Tas ietvers arī dalībvalstīm, kas nav eurozonas dalībnieces, īpaši paredzētu **konverģences mehānismu**.

Visbeidzot, konverģences nolūkā ir svarīgi vēl vairāk stiprināt **valstu ekonomikas politikas koordinēšanu**. Ikgadējais politikas koordinēšanas process arī turpmāk būs saistīts ar **izteiktāku daudzgadu pieeju** valstu valdību sāktajām reformām. Šajā sakarā būs arī svarīgi visos pasākumos saglabāt spēcīgu sociālo dimensiju. 2017. gada 17. novembrī Ģēteborgā pasludinātie **Eiropas sociālo tiesību pīlāra** principi un tiesības rādīs virzienu ceļā uz konverģences atjaunošanu labāku darba un dzīves apstākļu nodrošināšanai³⁴. Turklāt Padomē un Eurogrupā notiekošais darbs ar **valstu politikas salīdzinošo vērtēšanu** un **konverģences standartu** noteikšanu būtu jāpastiprina nākamajos 18 mēnešos.

Demokrātiskā pārskatatbildība un nostiprināta pārvaldība

Kā paskaidrots iepriekš, gan **Eiropas Stabilizācijas mehānisma**, gan **Līguma par stabilitāti, koordināciju un pārvaldību iekļaušana Savienības regulējumā līdz 2019. gada vidum** būs lietderīgi pasākumi iestāžu efektivitātes, pārredzamības un pārskatatbildības stiprināšanai.

Eiropas Parlamentam un valstu parlamentiem vajadzētu būt pietiekamām pārraudzības pilnvarām. Komisija pēdējos gados ir izstrādājusi efektīvu un regulāru **dialogu ar Eiropas Parlamentu** par ES un eurozonas ekonomikas politikas jautājumiem. Ņemot vērā šodien iesniegtos priekšlikumus, abas iestādes līdz **2018. gada beigām** šo praksi varētu apstiprināt oficiāli.

Turklāt **Eiropas ekonomikas un finanšu ministra** amata izveidošanu varētu uzskatīt par nākamās Komisijas iecelšanas procesa daļu, sākot no **2019. gada novembra**, un Eurogrupa varētu ievēlēt ministru par savu priekšsēdētāju uz diviem pilnvaru termiņiem pēc kārtas. Vienlaikus stingrāka iekšējā

³⁴ Pīlāra pieņemšanu papildināja sociālo rezultātu pārskata izstrādāšana, ko iekļaus 2018. gada Eiropas pusgadā un kas kalpos par pamatu nodarbinātības un sociālo rādītāju pārraudzībai.

koordinācija ekonomiskās un monetārās savienības jautājumos būtu jāatspoguļo **vienotākā eurozonas ārējā pārstāvībā**, kā 2015. gadā ierosinājusi Eiropas Komisija³⁵.

4. SECINĀJUMI

Šodien iesniegtais pasākumu kopums piedāvā svarīgus turpmākus pasākumus Eiropas ekonomiskās un monetārās savienības padziļināšanai un ir arī būtisks elements virzībā uz **vienotāku, stiprāku un demokrātiskāku Savienību**. Pamatojoties uz Vadītāju programmu, nākamajos mēnešos ir plānots pieņemt konkrētus lēmumus. Komisija uzskata, ka būtu jāvienojas par ceļvedi, kurā nākamajos 18 mēnešos būtu jāietver šādi pasākumi.

Līdz 2018. gada vidum:

- jāpieņem **tiesību akti**, kas vajadzīgi, lai **pabeigtu banku savienības izveidi**, t. sk. 2016. gada novembra **riska mazināšanas pasākumu kopumu** ES banku noturības stiprināšanai. Vienlaikus ir jāturpina strādāt ar priekšlikumiem, kuri attiecas uz kapitāla tirgu savienību;
- jāvienojas par **kopīgu atbalsta mehānismu vienotajam noregulējuma fondam** ar mērķi līdz 2019. gadam panākt tā drīzu darbības sākšanu;
- jāpieņem grozošais priekšlikums divkāršot **Strukturālo reformu atbalsta programmas** darbības līdz 2020. gadam;
- jāpieņem mērķtiecīgas izmaiņas **Kopīgo noteikumu regulā**, lai atbalstītu valstu reformu īstenošanu.

Līdz 2018. gada beigām:

- jāpieņem priekšlikums par **Eiropas noguldījumu apdrošināšanas sistēmu**;
- oficiāli jāapstiprina **Eiropas Parlamenta un Komisijas savstarpējā dialoga prakse**.

Līdz 2019. gada vidum:

- jāpieņem priekšlikumi, kuru rezultāts būtu: 1) **Eiropas Monetārā fonda izveidošana**; 2) **Līguma par stabilitāti, koordināciju un pārvaldību iekļaušana ES tiesiskajā regulējumā** un 3) **eurozonas vienotas pārstāvības iedibināšana Starptautiskajā Valūtas fondā**;
- jāpanāk kopīga izpratne par **Eiropas ekonomikas un finanšu ministra** funkcijām nākamās Komisijas iecelšanas kontekstā, un Eurogrupai jāvienojas par ministra ievēlēšanu par savu priekšsēdētāju uz diviem pilnvaru termiņiem pēc kārtas;
- jāpabeidz diskusijas par vēl nepieņemtajiem priekšlikumiem nolūkā **uzlabot eurozonas darbību un nākamās daudzgadu finanšu shēmas** kontekstā jāpieņem: 1) **priekšlikumi par strukturālo reformu atbalstu**, 2) **dalībvalstīm, kas nav eurozonas dalībnieces, īpaši paredzētu konverģences mehānismu**, 3) **stabilizācijas funkciju**;
- jāpabeidz visas iesāktās likumdošanas iniciatīvas attiecībā uz **kapitāla tirgu savienību**, t. sk. Eiropas uzraudzības iestāžu pārskatīšanu, visām izmaiņām Regulā par Eiropas tirgus infrastruktūru un Eiropas mēroga pensiju produktu.

³⁵ COM(2015) 603 *final*, 2015. gada 21. oktobris.

Virzoties uz priekšu visās šajās jomās, ir svarīgi, lai būtu skaidra izpratne par virzienu laikposmam no 2019. līdz 2024. gadam, ņemot vērā **Eiropas ekonomiskās un monetārās savienības padziļināšanu līdz 2025. gadam**. 1. papildinājumā ietvertajā ceļvedī ir atgādināti galvenie pasākumi, kuri joprojām būs nepieciešami pēc 2019. gada, pamatojoties uz Pārdomu dokumentu par ekonomiskās un monetārās savienības padziļināšanu. Šiem pasākumiem vajadzētu būt daļai no kopējās vienošanās, kas jāpanāk līdz 2018. gada vidum.

1. papildinājums. Celvedis ekonomiskās un monetārās savienības padziļināšanai

2018. gadā	
Finanšu savienība	EKONOMISKĀ UN FISKĀLA SAVIENĪBA
BANKU SAVIENĪBA UN KAPITĀLA TIRGU SAVIENĪBA ✓ Jāpieņem visi atlikušie priekšlikumi par banku savienību, t.sk. par riska mazināšanu, Eiropas noguldījumu apdrošināšanas sistēmu un kopīgu atbalsta mehānismu vienotajam noregulējuma fondam ✓ Komisijas priekšlikums par veicinošu satvaru ar valsts obligācijām nodrošinātajiem Eiropas vērtspapīriem eurozonā pēc Eiropas Sistēmisko	ES DAUDZGADU FINANŠU SHĒMA ✓ Jāpieņem priekšlikums stiprināt Strukturālo reformu atbalsta programmu ✓ Jāpieņem mērķtiecīgās izmaiņas Kopīgo noteikumu regulā ✓ Komisijas priekšlikumi par daudzgadu finanšu shēmu laikposmam pēc 2020. gada
DEMOKRĀTISKĀ PĀRSKATATBILDĪBA UN EFEKTĪVA PĀRVALDĪBA	
EIROPAS MONETĀRAIS FONDS ✓ Leģislatīvā akta priekšlikuma apspriešana EIROPAS EKONOMIKAS UN FINANŠU MINISTRS ✓ Apspriešana politiskā līmenī EUROZONAS ĀRĒJĀ PĀRSTĀVĪBA ✓ Leģislatīvā akta priekšlikuma apspriešana	FISKĀLĀ PAKTA IEKĻAUŠANA ES TIESĪBU AKTOS ✓ Leģislatīvā akta priekšlikuma apspriešana ES IESTĀŽU DIALOGS ✓ Eiropas Parlamenta un Komisijas savstarpējā dialoga prakses oficiāla apstiprināšana
Līdz 2019. gada vidum	
FINANŠU SAVIENĪBA	EKONOMISKĀ UN FISKĀLA SAVIENĪBA
BANKU SAVIENĪBA UN KAPITĀLA TIRGU SAVIENĪBA ✓ Pilnībā darbojas kopīgais atbalsta mehānisms vienotajam noregulējuma fondam ✓ Eiropas noguldījumu apdrošināšanas sistēmas īstenošana ✓ Jāpabeidz visas iesāktās likumdošanas iniciatīvas attiecībā uz kapitāla tirgu savienību	ES DAUDZGADU FINANŠU SHĒMA ✓ Jāpieņem priekšlikums par strukturālo reformu atbalstu pēc 2020. gada ✓ Jāpieņem priekšlikums par dalībvalstīm, kas nav eurozonas dalībnieces, īpaši paredzētu konverģences mehānismu pēc 2020. gada ✓ Jāpieņem priekšlikums par stabilizācijas
DEMOKRĀTISKĀ PĀRSKATATBILDĪBA UN EFEKTĪVA PĀRVALDĪBA	
EIROPAS MONETĀRAIS FONDS ✓ Leģislatīvā akta priekšlikuma pieņemšana EIROPAS EKONOMIKAS UN FINANŠU MINISTRS ✓ Kopējā vienošanās	EUROZONAS ĀRĒJĀ PĀRSTĀVĪBA ✓ Leģislatīvā akta priekšlikuma pieņemšana FISKĀLĀ PAKTA IEKĻAUŠANA ES TIESĪBU AKTOS ✓ Leģislatīvā akta priekšlikuma pieņemšana
Iespējamie turpmākie pasākumi no 2019. gada beigām	
FINANŠU SAVIENĪBA	EKONOMISKĀ UN FISKĀLA SAVIENĪBA
✓ Kapitāla tirgu savienības iniciatīvu turpmāka īstenošana ✓ Virzība uz drošu Eiropas finanšu aktīva emisiju ✓ Izmaiņas riska darījumu regulatīvajā režīmā	✓ Daudzgadu finanšu shēmas īstenošana ✓ Pilnībā darbojas stabilizācijas funkcija ✓ Stabilitātes un izaugsmes pakta noteikumu vienkāršošana
DEMOKRĀTISKĀ PĀRSKATATBILDĪBA UN EFEKTĪVA PĀRVALDĪBA	
✓ Pilnībā izveidota Eiropas ekonomikas un finanšu ministra un Eurogrupas priekšsēdētāja, un Komisijas priekšsēdētāja vietnieka amata funkcija	✓ Pilnībā darbojas Eiropas Monetārais fonds ✓ S Izveidota eurozonas fiskālā iestāde

* Sīkāku informāciju skatīt Pārdomu dokumentā par ekonomiskās un monetārās savienības padziļināšanu, 2017. gada 31. maijs

Avots: Eiropas Komisija

* Sīkāku informāciju skatīt Pārdomu dokumentā par ekonomiskās un monetārās savienības padziļināšanu, 2017. gada 31.

maijs.

Avots: Eiropas Komisija

2. papildinājums. Celvedis banku savienības izveides pabeigšanai līdz 2018. gadam — Komisijas 2017. gada 11. oktobra paziņojuma kopsavilkums

Avots: Eiropas Komisija